

Cisársky večný vojak z Mojtiny

Zbierkovým predmetom mesiaca júl 2025 je jazdecký portrét legendárneho husára Ladislava Škultétyho - Gabriša.

Vo fonde histórie vlastivedného múzea sa nachádzajú predmety rôzneho typu a proveniencie. Tzv. ekranický materiál (dobové fotografie a pohľadnice), ku ktorému radíme aj vybraný zbierkový predmet mesiaca, je neoddeliteľnou súčasťou múzejných zbierok. S týmto typom obrazového historického prameňa pracuje celá škála odborníkov, nakoľko slúži ako kvalitný vizuálny zdroj a pomáha dopĺňať iné typy výskumov.

Predmet s rozmermi 9 x 14 cm sa do zbierok múzea dostal v roku 2004. Na prednej strane jazdeckého portréту sa nachádza čiernobiely vyobrazenie vojaka Ladislava Škultétyho-Gabriša (1738 – 1831) ako zástavníka. V dolnej časti je nemecký text: *Wachtmeister Skultéty von Kienmayerhusaren* a rok 1825, ktorý nebol zvolený náhodne. V tomto roku prijal rímsko-nemecký cisár, uhorský kráľ František II. (zároveň titulovaný ako František I. – rakúsky cisár) na osobnej audiencii v Hofburgu 87-ročného Ladislava. Autor a historik Vladimír Segeš vo svojej knihe *Legendárny husár Ladislav Škultéty Gabriš a jeho doba* k portrétu píše, že bol publikovaný v oficiálnej monografii o dejinách 8. husárskeho pluku v roku 1880. Pôvodne bola však táto podobizeň vyhotovená na kolorovanej litografii vydanej vo Viedni v roku 1825. Do múzea sa dostala len čiernobiela kópia farebného originálu.

Ladislav Škultéty-Gabriš prežil vskutku pozoruhodný život plný dobrodružstiev. Jeho vojenská kariéra mu umožnila navštíviť niekoľko krajín a zúčastniť sa bitiek, ktoré menili dejiny. Narodil sa v malej dedinke Mojtiny, kde vyrastal bez otca, pretože ten slúžil v Gilániho husárskom pluku, do ktorého v roku 1750 vstúpil aj sám Ladislav. Vojenstvu zasvätil život už vo svojich dvanástich (uvádza sa aj trinástich) rokoch. V armáde slúžil až do smrti. A to rovných 81 rokov! Prežil 22 vojen. Osobne bol prítomný na neuveriteľných 256 bojiskách. Svoju zbraň skrížil s Francúzmi, Prusmi, Turkami i s Rusmi (ako 77-ročný sa zúčastnil ťaženia do Ruska). V roku 1757 bol zranený pri dobývaní Berlína, vtedajšieho hlavného mesta Pruska. Pod velením významného uhorského grófa a rakúskeho maršala so slovenským pôvodom, Andreja Hadika, utrpeli len minimálne straty (uvádza sa, že Hadik stratil počas dobývania len 10 mužov). Posledné roky života strávil Škultéty v Sedmohradsku s posádkami 8. husárskeho pluku. Zomrel 19. augusta 1831 v Sânnicolau Mic, ktorý je dnes súčasťou mesta Arad (Rumunsko). Do svojho skonu zastával hodnosť zástavníka, a to aj napriek vysokému veku.

Ladislavove kostrové pozostatky boli prevezené a uložené do rodnej mojtínskej zeme v roku 2013. Do dejín vojenskej histórie sa zapísal ako najdlhšie slúžiaci vojak na svete. Ak si uvedomíme priemernú životnosť vojaka v armáde počas doby, v ktorej Ladislav žil, môžeme konštatovať, že mal naozaj neskutočné šťastie, že sa pri aktívnom vojenskom živote, plnom priamych stretov, dožil úctyhodného veku 93 rokov.

TEXT: PhDr. Dominika Kukučová
GRAFIKA: Mgr. Janka Chudovská
©Vlastivedné múzeum v Považskej Bystrici